

Kvalitetsgranskning av knäbedömningar i medicinska åldersbedömningsärenden

Syfte

Att granska bedömningar av bildmaterial från magnetkameraundersökning av knäleden (MR) inom ramen för Rättsmedicinalverkets (RMV) medicinska åldersbedömningar där tillväxtzonen i lårbenets nedre del (knäleden) bedömts som sluten av två röntgenläkare och ett mindre antal fall där knäleden svarats ut som ej sluten men där två röntgenläkare varit oense om bedömningen.

Huvudfrågeställningen i granskningen var om slutstadiet i lårbenets nedre tillväxtzon bedöms på ett felaktigt sätt jämfört med hur slutstadiet är definierat i Rättsmedicinalverkets åldersbedömningsprocess. Utöver huvudfrågeställningen utgör kvalitetsgranskningen en möjlighet till kunskapsinhämtning avseende bedömning av lårbenets nedre tillväxtzon. Granskningen utfördes genom att bilderna från varje MR-undersökning i de utvalda ärendena bedömdes av ytterligare två röntgenläkare som har barnradiologisk expertkompetens (Rättsmedicinalverkets sakkunniga röntgenläkare).

Bakgrund

I RMV:s metoder för medicinsk åldersbedömning ingår att ett av knäna undersöks med MR. Bildmaterialet bedöms av två röntgenläkare hos RMV:s upphandlade leverantörer som oberoende av varandra avger bedömning av om knäledens tillväxtzon är sluten, ej sluten eller om bildmaterialet inte är bedömbart. Om bildmaterialet inte är bedömbart beror det normalt på rörelseartefakter. Om någon av dessa röntgenläkare bedömer knäleden som ej sluten får den bedömningen företräde och utgör svar från denna undersökning. Om en av dessa röntgenläkare anger att bildmaterialet inte är bedömbart får en av RMV:s sakkunniga röntgenläkare avge sin bedömning av bildmaterialet. För mer information om Rättsmedicinalverkets medicinska åldersbedömningsprocess hänvisas till www.rmv.se.

Material

Som underlag för granskningen fanns den mängd ärenden som RMV hanterat per 30 november 2017. Den 1 december 2017 togs statistik fram om antal inkomna beställningar och antal skickade rättsmedicinska utlåtanden om ålder vid Rättsmedicinalverket. Statistiken baseras på de uppgifter som registreras i Rättsmedicinalverkets ärendehanteringssystem Portalen. Totalt hade 8 797 utlåtanden skickats till Migrationsverket till och med den 30 november (Tabell 1). Dessa ärenden delades upp i grupper baserat på hur tandläkarna respektive röntgenläkarna bedömt visdomständernas och knäledernas mognadsstadier. Den största gruppen (4 010 ärenden) inkluderade de ärenden där båda tandläkarna bedömt att visdomstand i underkäken var mogen och de båda röntgenläkarna bedömt att knäleden var sluten.

I de tre grupper där knäleden bedömdes vara sluten och där visdomständerna var bedömbara valdes 70 ärenden per grupp (totalt 210 ärenden) slumpmässigt ut med statistikprogrammet SPSS Statistics, version 24 (Tabell 1).

Ytterligare 10 ärenden valdes slumpmässigt ut där knäleden svarats ut som ej sluten men där leverantörernas röntgenläkare inte var överens om bedömningen, men där båda tandläkarna bedömt en av visdomständerna i underkäken som mogen.

Metod

Bilder från sammanlagt 219 MR-knä undersökningar skickades till RMV:s sakkunniga röntgenläkare. Instruktionen till de sakkunniga röntgenläkarna var att oberoende av varandra avge sin bedömning avseende knäleden. Svar kunde avges i form av sluten, ej sluten och ej bedömbart. De sakkunniga röntgenläkarna hade ingen information om tidigare bedömning och inte heller från vilka urvalsgrupper som ärendena hämtades ifrån.

Sammanställningen av de sakkunniga röntgenläkarnas bedömningar skedde på samma sätt som för de ursprungliga bedömningarna, det vill säga om någon av dessa bedömde knäleden som ej sluten fick den bedömningen företräde. Dock var det tillräckligt att en av de sakkunniga radiologerna bedömde bildmaterialet som ej bedömbart för att det skulle bli den sammantagna bedömningen.

Resultat

Samstämmigheten var 89,5 procent (187 fall av 209) i bedömningen av sluten knäled mellan de sakkunniga röntgenläkarna och leverantörernas röntgenläkare (initialt var det 210 ärenden med sluten knäled som var föremål för granskning men ett ärende föll bort då bildmaterialet ej hade varit tillgängligt för de båda sakkunniga röntgenläkarna). Siffran på samstämmigheten svarar för andelen fall där RMV:s sakkunniga radiologer som genomfört bedömningen av bildmaterialet inom ramen för kvalitetsgranskningen varit överens med leverantörernas röntgenläkare i bedömningen att knäleden är sluten. I 14 fall av 209 (6,7 %) ansåg en av RMV:s sakkunniga röntgenläkare att knäleden var sluten medan en ansåg att den var ej sluten och i 3 fall av 209 (1,4 %) bedömde båda RMV:s sakkunniga att knäleden var ej sluten. I 5 fall av 209 (2,4 %) ansåg minst en av RMV:s sakkunniga röntgenläkare att resultatet av undersökningen inte var bedömbart (Tabell 2).

I ärenden där leverantörernas röntgenläkare inte var överens i bedömningen av knäleden (vilket innebär att de tidigare svarats ut som ej slutna) bedömde RMV:s båda sakkunniga röntgenläkare att knäleden var sluten i 7 av 10 fall (Tabell 3).

Leverantörernas radiologer har möjlighet att markera resultatet av en undersökning som ej bedömbart, då bedöms bildmaterialet av en av RMV:s sakkunniga radiologer. I de fall som var föremål för denna kvalitetsgranskning fanns inget sådant fall som leverantörernas radiologer markerat som ej bedömbart.

Konklusion

Samstämmigheten i bedömningen av att knäleden är sluten baserat på bilder från MR-undersökning av knäleden är god och har i denna kvalitetsgranskning visat sig vara 89,5 procent. Det bör noteras att samstämmigheten i denna kvalitetsgranskning är baserad på att 4 radiologer oberoende av varandra bedömt knäleden som sluten. I studiemiljö baseras vanligen samstämmigheten på vad två bedömare anser.

Tabell 1. Antal rättsmedicinska utlåtanden om ålder skickade till Migrationsverket t.o.m. den 30 november 2017, uppdelat på tandläkarnas/läkarnas bedömningar av visdomständer och knäled

	Antal	Andel (%)	Antal slumpade
Totalt antal skickade utlåtanden	8797	100,0	220
Sluten knäled (läkarna överens) och bedömbara tänder	5654	64,3	210 (209) ¹
Sluten knäled (läkarna överens) och mogna tänder (tandläkarna överens)	4010	45,6	70 (69) ¹
Sluten knäled (läkarna överens) och omogna tänder (tandläkarna överens)	1043	11,9	70
Sluten knäled (läkarna överens) och omogna tänder (tandläkarna ej överens)	601	6,8	70
Ej sluten knäled (läkarna ej överens) och mogna tänder (tandläkarna överens)	220	2,5	10

¹ Ett ärende exkluderades pga att granskarna inte fick tillgång till bilder.

Tabell 2. Resultat av Rättsmedicinalverkets två sakkunniga röntgenläkares bedömning av knäled jämfört med de ursprungliga bedömarna, sluten knäled

	Bedömning av RMV:s sakkunniga röntgenläkare					
	Antal slumpade	Ej bedömbart överens	Ej bedömbart ej överens	Ej sluten överens	Sluten överens	Sluten ¹ överens
Sluten knäled (läkarna överens) och mogna tänder (tandläkarna överens)	69	1	1	0	4	63 (91,3 %)
Sluten knäled (läkarna överens) och omogna tänder (tandläkarna överens)	70	3	0	2	4	61 (87,1 %)
Sluten knäled (läkarna överens) och omogna tänder (tandläkarna ej överens)	70	0	0	1	6	63 (90,0 %)
Sluten knäled (läkarna överens) och bedömbara tänder	209	4	1	3	14	187 (89,5 %)

¹ eniga med leverantörernas röntgenläkare

Tabell 3. Resultat av Rättsmedicinalverkets två sakkunniga röntgenläkares bedömning av knäled jämfört med de ursprungliga bedömarna, ej sluten knäled

	Antal slumpade	Ej sluten överens	Ej sluten ej överens	Sluten Överens
Ej sluten knäled (läkarna ej överens) och mogna tänder (tandläkarna överens)	10	1	2	7